

Guillaume Apollinaire (26 sierpnia 1880 w Rzymie - 9 listopada 1918 w Paryżu)

*Ten francusko-polski poeta z Włoch
dostrzegął wokół "surrealizm", och,
wyczuł trend epoki,
nadchodzące mroki,
sztuka ostrzegała, o ścianę groch.*

(ebs)

Guillaume Apollinaire, Guillaume Albert Vladimir Alexandre Apollinaire de Kostrowitzky - jeden z głównych przedstawicieli francuskiej awangardy poetyckiej.

Urodził się 26 sierpnia 1880 w Rzymie jako Wilhelm Apolinary Kostrowicki, matka pochodziła ze szlacheckiej rodziny herbu Wąż. Jeśli chodzi o ojca, to najprawdopodobniejsza wersja (tzw. "hipoteza rzymska") dotycząca pochodzenia jego ojca, proponowana przez biografę poety Marcela Adéma, mówi, iż był nim włoski arystokrata o szwajcarskich korzeniach, rzymianin Francesco Flugi d'Aspermont. Inne, mniej prawdopodobne, hipotezy utrzymywały, iż ojcem mógł być pewien duchowny wyższego stopnia lub Alzatczyk Juliusz Weil, późniejszy towarzysz życia matki poety (jednakże w roku urodzenia Guillaume'a miał 12 lat). Pewne jest natomiast to, iż matką Guillaume'a była polska szlachcianka Angelika Kostrowicka, o 20 lat młodsza od d'Aspermonta. Sam Apollinaire żartował niekiedy, że jest synem rosyjskiego generała.

Guillaume Apollinaire dzieciństwo spędził w Rzymie z matką i młodszym o dwa lata bratem Albertem. Przez pewien czas rodzina przebywała także w Bolonii. Związek Angeliki z Francesco Flugi d'Aspermontem został zerwany pod presją jego rodziny, po czym matka wraz z dziećmi przeprowadziła się do Monako. Początkowo Guillaume uczył się w kolegium Saint-Charles, następnie w kolegium Stanislas w Cannes, a później w liceum w Nicei. W tych latach przeszedł okres wielkiej żarliwości religijnej. W tym czasie zaczął interesować się literaturą, a w szczególności poezją symbolistów. Wtedy też napisał pierwsze swoje utwory, wydał je pod pseudonim Guillaume Macabre. Uczył się dobrze, jednak maturę, którą pisał w 1897 - oblał.

Matka, wraz ze swym towarzyszem życia - Juliuszem Weilem i synami, postanowiła opuścić Niceę. Rodzina przebywała krótko w Aix-les-Bains i Lyonie, po czym w 1899 osiedliła się w Paryżu. Jeszcze w tym samym roku Angelika i Juliusz wyjechali do Belgii (do Spa), umieszczając chłopców na kilka miesięcy w niedalekim pensjonacie w Stavelot. To tu Guillaume napisał swoje pierwsze opowiadania i szkic do "Gnijącego czarnoksiężnika".

Wróciwszy do Paryża, postanowił znaleźć pracę po kursie scenografii, jednak nie znalazł zatrudnienia w tym zawodzie. Pracował jako asystent pewnego literata, a także w piśmie "Tabarin". Około 1899-1901 zaczął pisać "Poetę zamordowanego" ("Le poète assassiné"), wtedy też powstało kilka wierszy, które później miały wejść do tomiku "Alkohole" ("Alcools").

W sierpniu 1901 wyjechał do Nadrenii, gdzie napisał jeden ze swych ważniejszych cykli "Wiersze nadreńskie" ("Rhénanes"). Podczas tego pobytu doświadczył również pierwszej wielkiej, lecz nieszczęśliwej miłości; zakochał się w Annie Playden, ona jednak nie przyjęła jego oświadczyn.

Następnie udał się w podróż do Niemiec, Czech i Austrii. Szczególnie istotny dla jego twórczości okazał się pobyt w Wiedniu i Pradze, gdzie pisał opowiadania.

15 września 1901 w miesięczniku "La Grande France" przypadł jego debiut poetycki, zaś jako prozaik debiutował w

marcu 1902 w piśmie "La Revue blanche" opowiadaniem "L'Hérésiarque" ("Herezjarcha") pod pseudonimem Guillaume Apollinaire. W tym czasie następują również początki jego kariery jako dziennikarza. W 1902 wrócił do Paryża. Zaczął wchodzić w środowisko literackie, coraz częściej publikować, a także bywać na Wieczorach (*Soirées*) organizowanych przez miesięcznik "Le Plume" (podczas których czytał swoje "Wiersze reńskie"), gdzie nawiązał liczne znajomości.

Podczas wieczorów powstał zarys przyszłej grupy literackiej; osoby te łączyła chęć odnowienia poezji, a także założenia własnego pisma. Apollinaire był jednym z najważniejszych członków artystycznej społeczności paryskiego Montparnasse'u. Jego przyjaciółmi i współpracownikami byli między innymi Pablo Picasso, Gertruda Stein, Louis Marcoussis, Max Jacob, André Salmon, Marie Laurencin, André Breton, André Derain, Faik Konica, Blaise Cendrars, Pierre Reverdy, Jean Cocteau, Erik Satie, Ossip Zadkine, Marc Chagall, Marcel Duchamp, René Dupuy...

W roku 1911, przyłączył się do Szkoły z Puteaux będącej forpoczta kubizmu. Krótco po wybuchu I wojny światowej zaciągnął się do wojska. Służył w Legii Cudzoziemskiej. W roku 1916, z powodu rany głowy po wybuchu granatu, został przeniesiony do rezerwy.

Zmarł 9 listopada 1918 w Paryżu z powodu grypy "hiszpanki". Pochowany na Cmentarzu Père-Lachaise.

Apollinaire był początkowo związany z fowistami, następnie z kubistami, torował drogę surrealizmowi (twórca tego terminu), trudno jest go wpisać jednak w kontekst jednego z nurtów epoki, bowiem nie interesowały go żadne "izmy", a skupiony był na swojej własnej drodze artystycznej, którą określał czasem mianem "orfizmu dramatycznego".

Chociaż najbardziej znany jest jako poeta, jego twórczość obejmuje także utwory prozatorskie i eseistykę. Najbardziej popularne zbiory jego poezji to "Alkohole" ("Alcools") i "Kaligramy" ("Calligrammes"). Odegrał ważną, często inspirującą rolę w kształtowaniu awangardy, zarówno w poezji, jak i sztuce. Wielokrotnie oceniał obrazy ówczesnych artystów na łamach francuskich magazynów, sympatyzując z kubistami, których twórczość zdawała się najbliższa jego własnej teorii sztuki. Postulował on malarstwo niefiguratywne, abstrakcyjne.

Piosenki do tekstów Apollinaire'a śpiewali m.in. Yves Montand i Georges Brassens.

Wiersz "Młody żołnierz" napisany w formie grafiki (tzw. liryzm wizualny, tł. Julia Hartwig)

Chłopcze

		Dwudziestoletni
		Który widziałeś rzeczy straszne
	Widziałeś	Co myślisz o ludziach twego dzieciństwa
	Śmierć	Wiesz
	twarzą	
	w twarz	Co to
	więcej	Brawura i podstęp
	niż	
	stokrotnie	
	nie	
	wiesz	
	co	
Przekaż swą nieulekłość	to	
	jest	
Tym którzy przyjdą	życie	

Po tobie

Chłopcze
Jesteś wesoły twoja pamięć jest skrwawiona
I serce pulsuję czerwienią
Radości
Nasiąkłeś życiem tych którzy umarli obok ciebie
Nie brak ci męskiej decyzji
Jest godzina 17 i umarłbyś
Umrzeć
Jeśli nie lepiej niż starsi od ciebie
To przynajmniej z większym nabożeństwem
Ponieważ znasz śmierć lepiej niż życie
O miniona słodyczy
Powolności już niepamiętna

• Utwór jest apostrofą do dwudziestoletniego chłopaka, który już zaznał okrucieństw wojny. Strofy pozbawione są interpunkcji, zdania są eliptyczne (skrócone), dynamiczne, rozplanowane tak, że mają być zarysem postaci. Młody mężczyzna początku wieku nie zaznał życia, wojna umożliwiła mu za to obcowanie ze śmiercią. Człowiek dwudziestoletni powinien być specjalistą od życia, nie od śmierci.

<https://www.youtube.com/watch?v=5atB-98ExdY>

"Był również bóstwem i z jednej myśli potrafił odtworzyć na nowo świat i rzeczy... Ziemia pękała pod naporem jego wyobraźni... Wywierał nieporównany urok... Miał w sobie intensywny płomień i ukazywał swoje myśli w całej ich żywiołowej prawdzie... Był bezmiernie i szczerze czuły - i był epikurejski w prostym traktowaniu codziennego życia".
(André Rouveyre)

*

inskrpcja na grobie:

Guillaume Apollinaire de Kostrowitzky 26 août 1880 - 9 9bre 1918 □/ Jacqueline Apollinaire 1891-1967

*Je me suis enfin détaché
□De toutes choses naturelles
□Je peux enfin mourir mais non pêcher
□Et ce qu'on n'a jamais touché
□□Je l'ai touché je l'ai palpé□
□Et j'ai scruté tout ce que nul□
Ne peut en rien imaginer
□Et j'ai soupesé maintes fois
□Même la vie impondérable
□Je peux mourir en souriant
□□Habituez vous comme moi
□A ces prodiges que j'annonce
□A la bonté qui va régner
□A la souffrance que j'endure
□Et vous connaîtrez l'avenir*

*

więcej zdjęć